

Apraksts nodarbībai

"Apgalvojumi par profesijām"

(ieteicamā mērķauditorija - no 7. klases)

Nodarbības mērķis:

1. Paplašināt priekšstatu profesiju saturu, nepieciešamajām zināšanām un prasmēm.
2. Identificēt profesiju stereotipus.
3. Aktualizēt mājaslapas "Profesiju pasaule" lietošanu.

Uzdevums skolēniem:

1. Izlasiet apgalvojumus par profesijām;
2. Diskusijā (individuāli vai grupā) pamatojiet savu izvēlēto viedokli;
3. Salīdziniet izskanējušos viedokļus ar www.profesijupasaule.lv atrodamo informāciju.

Variācija jaunāko klašu skolēniem:

Kopā ar vecākiem sagatavo trīs vai apgalvojumus par (vēlams vecāku) profesiju (darba pienākumi, aprīkojums, prasmes). Klasē spēlē kā "Uzmini nu!", liekot klases biedriem uzminēt profesijas nosaukumu. Ieteicams izvēlēties apgalvojumus, kas uzreiz nepasaka priekšā profesijas nosaukumu un ļauj uzzināt par retāk atspoguļotām profesijas šķautnēm, tai skaitā stereotipiem.

Skolotājs logopēds

Apgalvojumi par profesiju:

1. Skolotājs logopēds pārsvarā māca bērniem izrunāt burtu "R" **(nepatiess)**
2. Metodes, ar kurām strādā skolotāji logopēdi, nemainās **(nepatiess)**
3. Apgūstot skolotāja logopēda profesiju, studē arī medicīnas jomas priekšmetus **(patiess)**

Informācija pedagogam:

Izrunas korekcija ir tikai viena no logopēda darbības jomām. Logopēdi palīdz arī ar valodas saprašanu, lasīšanu, rakstīšanu, balss traucējumiem un daudzām citām jomām, kas saistītas ar komunikāciju.

Logopēdam jāmacās visu mūžu. Logopēdijas nozare nemitīgi pilnveidojas, turpina attīstīties, tāpēc ir jāseko līdzi informācijai un jāturpina izglītoties. Nozarē tiek veikti zinātniski pētījumi, kā rezultātā rodas jaunas atziņas, kas maina priekšstatus par to, kā runa un valoda veidojas. Līdz ar to arī mainās veids (metodes, pieejas), kā logopēds īsteno korekcijas darbu.

Lai noskaidrotu runas un valodas traucējumu iemeslus bērnam, logopēdam ir jānoskaidro informācija par grūtniecības periodu, dzemdību procesu, bērna traumām vai slimībām. Profesionālajā laikā tiek apgūtas dažādas jomas – logopēdija, medicīna, lingvistika, psiholoģija, pedagogija u. c.

Vairāk informācijas par profesiju: <https://www.profesijupasaule.lv/skolotajs-logopeds>

Tulks / tulkotājs

Apgalvojumi par profesiju:

1. Tulka un tulkotāja izglītība ir labs pamats, lai kļūtu par speciālistu dažādās jomās (**patiens**)
2. Tulks tulko grāmatas (**nepatiess**)
3. Lai tulkotu, pietiek ar ļoti labām attiecīgās svešvalodas zināšanām (**nepatiess**)

Informācija pedagogam:

Tulks un tulkotājs ir valodas speciālisti, kuri palīdz cilvēkiem no dažādām kultūrām sazināties vienam ar otru. Tulku un tulkotāju profesijas ir cieši saistītas, taču tajās ir arī dažas būtiskas atšķirības. Tulkotājs tulko dažāda tipa rakstītos tekstus no vienas valodas citā valodā. Savukārt tulks ir speciālists mutvārdu tulkošanā.

Tulka un tulkotāja darbā ir nepieciešamas ne tikai svešvalodu zināšanas. Piemēram, tulka darbā īpaši svarīga ir laba dzirde, izkopta dikcija, oratora māka, laba atmiņa un laba emocionāla pašregulācija. Valodas arī attīstās, rodas jauni termini, tāpēc jāpilnveido valodu prasmes atbilstoši valodu attīstībai zemēs, kur šīs valodas lieto. Lai tulkotu no avotvalodas latviešu valodā ir nepieciešamas arī ļoti labas latviešu valodas zināšanas gan runā, gan raktos.

Tāpat jābūt vēlmei nepārtraukti mācīties - apgūt jaunākos tehnoloģiskos rīkus (programmas), kas nepieciešami tulkošanas procesā. Tulkojot tekstu jomā, kuru nepārzina, nākas papildus meklēt informāciju par attiecīgo tematu, lai pārtulkotu tekstu korekti. Tulkojumu kvalitāti noteikti ietekmē arī paša tulkotāja interese un zināšanas attiecīgajā jomā, kā arī tas, vai tulkotājs padziļināti ir pētījis attiecīgo jomu un seko tās aktualitātēm.

Bieži tulki / tulkotāji sniedz savus pakalpojumus pat vairākiem tulkošanas birojiem, kā arī strādā kā pašnodarbinātas personas. Taču valodu prasme ir ļoti labs pamats, lai kļūtu par speciālistu dažādās jomās. Darba iespējas ar tulka/ tulkotāja profesiju ir neierobežotas, piemēram, starptautiskajos uzņēmumos, kuros ir ļoti svarīga spēja sazināties vairākās valodās, tāpat var strādāt, piemēram, mārketingā, sabiedriskajās attiecībās vai diplomātijas jomā. Bieži pēc tulka/ tulkotāja profesijas apguves dzīves gaitā papildus iegūst citu izglītību jomā, ar kuru attiecīgajā dzīves posmā ir saistīta profesionālā karjera – piemēram, vadībā, tirgvedībā, IT, pedagogijā, jurisprudencē vai citā.

Vairāk informācijas par profesiju: <https://www.profesijupasaule.lv/tulks-tulkotajs>

Izmeklētājs

Apgalvojumi par profesiju:

1. Izmeklētāji veic visu izmeklēšanas procesu vienatnē **(nepatiess)**
2. Izmeklētājs reti strādā pie datora ar dokumentiem, normatīvajiem aktiem un datu bāzēm **(nepatiess)**
3. Pieredzējušam izmeklētājam piemīt prasme ātri "noskenēt" pratināmo personu, lai izvēlētos atbilstošu taktiku **(paties)**

Informācija pedagogam:

Izmeklētājam jāpiemīt ļoti labām sadarbības prasmēm. Vienam izmeklētājam izmeklēšanā esošo krimināllietu skaits ir ļoti liels, īpaši darbā Valsts policijā. Bieži izmeklētāji sadarbojas, atbalsta viens otru un iesaistās arī kolēģu lietu izmeklēšanā, jo ir nozīmīgs darba apjoms. Izmeklētājs organizē visu izmeklēšanas procesu, tostarp piesaista izmeklēšanā kolēģus (operatīvos darbiniekus) un speciālās vienības, piemēram, kratīšanas veikšanai piesaista OMEGA, SIGMA, u.c.

Pārsvārā izmeklētājam ir darbs ar dokumentiem un normatīvajiem aktiem, darbs pie datora. Izmeklētājs pavada daudzas darba stundas, rakstot protokolus, piemēram, nopratināšanas protokolus vai apskates protokolus. Izmeklētājs iegulda lielu darbu un nozīmīgu laiku, lai saņemtu atļauju, piemēram, veikt kratīšanu vai noklausīšanos. Ir jā sagatavo dokumenti ar pamatojumu, kāpēc šīs darbības ir nepieciešamas. Tāpēc izmeklētājam ir jābūt labai rakstu valodai – prasmei pareizā un nepārprotamā valodā formulēt tekstu, prast saprotami un analītiski aprakstīt, izskaidrot un argumentēt.

Personas noziedzīga nodarījuma izdarīšanā pašas atzīstas ļoti reti. Darbā ir vajadzīgas psiholoģijas zināšanas. Strādājot profesijā vairākus gadus, izmeklētājs attīsta prasmi ātri “nolasīt”, kāda ir persona (liecinieks vai aizdomās turētais), un tam atbilstoši izvēlas nopratināšanas taktiku, lai saņemtu no personas nepieciešamo informāciju. No izmeklēšanas taktikas atkarīgs, kāds attiecīgajā procesā ir izmeklētājs - viltīgs, pretimnākošs, dusmīgs, kurā brīdī pasmaidīs, kurā brīdī būs strikts, kurā brīdī uzdos ar izmeklēšanu nesaistītu jautājumu un tad atgriezties pie lietas jautājumiem. Lai arī kādu taktiku izmeklētājs izvēlas, pratināšanas procesā nekad nedrīkst pārkāpt normatīvos aktus un ētikas normas.

Vairāk informācijas par profesiju: <https://www.profesijupasaule.lv/izmekletajs>

Interjera dizainers

Apgalvojumi par profesiju:

1. Pirms interjera projekta sagatavošanas interjera dizainers izjautā klientu par viņa ikdienas paradumiem, dzīvesstilu un hobijiem **(paties)**
2. Interjera dizainers nepārzina būvniecības un apdares darbu materiālus un tehnoloģijas **(nepatiess)**
3. Interjera dizainers ir mākslinieks, kurš pārsvarā skaisti noformē telpas **(nepatiess)**

Informācija pedagogam:

Interjera dizainers pievērš uzmanību, tam, lai telpas būtu ne tikai skaisti iekārtotas, bet arī to funkcijas atbilstu klienta ikdienas vajadzībām - "Interjers kalpo klientam, nevis klients kalpo interjeram". Darbā obligāti ir nepieciešamas tehniskās zināšanas. Līdz pat sīkākajām niansēm ir jāzina, kā var uztaisīt to, ko pats interjera dizainers ir projektējis. Piemēram, ir jāprot izstrādāt apgaismojuma, elektropieslēgumu un komunikāciju izvietojumu plānus.

Interjera dizainers pārzina telpu apdares materiālu daudzveidību un pielietojums – tapetes, flīzes, grīdas segumi un dēļi, līstes, krāsas, lakas, špakteles, gruntis, līmes u.tml. Zina materiālu saderību un izprot apdares darbu veikšanas tehnoloģijas, piemēram, kā ieklāj dažāda veida grīdas segumus. Apdares darbu veikšanas praktiskās zināšanas ir ļoti būtiskas, veicot projekta ieviešanas autoruzraudzību, tas ir, uzraugot, kā tiek veikti projekta īstenošanas darbi, piemēram, vai meistari ieklāj flīzes atbilstoši rasējumam.

Interjera dizainers regulāri apmeklē ar interjera dizaina un būvniecības nozari saistītas izstādes un ražotnes, lai pārzinātu aktualitātes materiālu un būvniecības tehnoloģiju jomā.

Lai varētu izveidot skaistu, klienta ikdienas dzīvei ērtu un funkcionālu privāto telpu, interjera dizaineram ir ļoti daudz jākomunicē ar klientu, tā izzinot viņa vēlmes, ikdienas paradumus, dzīves stilu un hobijus. Vislabāk, ja klients konsultējas ar interjera dizaineru par arhitekta izstrādāto mājas projektu pirms mājai ielieti pamati. Ņemot vērā klienta specifiskās vēlmes un ikdienas paradumus, interjera dizainers var ieteikt pārplānot sienas (izņemot nesošās sienas). Piemēram, salīdzinoši bieži tiek pārplānota virtuve, kad interjera dizainers ir noskaidrojis klienta ēdiena gatavošanas paradumus, cik ir trauku u.tml.

Vairāk informācijas par profesiju: <https://www.profesijupasaule.lv/interjera-dizainers>

Apgalvojumi par profesiju:

1. Ar fizika izglītību karjeras iespējas pamatā ir akadēmiskā vidē un laboratorijās **(nepatiess)**
2. "Robi" matemātikas zināšanās ir šķērslis fizikas studiju uzsākšanai **(nepatiess)**
3. Fizikim ir nepieciešama prasme runāt un rakstos gramatiski un stilistiski pareizā, saprotamā un saistošā valodā formulēt savas domas **(patiess)**

Informācija pedagogam:

Fizikis / fiziķe ar studiju laikā iegūtām un attīstītām prasmēm nebaidīsies apgūt sarežģītas lietas un spēš izpētīt, saskatīt likumsakarības, kas pastāv kādā konkrētā sektorā. Prasmīgs fizika profesijas pārstāvis pratīs atrast veidus, kā kaut ko darīt efektīvāk un labāk. Tāda izpratne ir vērtība darba tirgū dažādās jomās.

Fizikas profesijas pārstāvju darbības jomas ir ļoti dažādas, piemēram:

- uzņēmējdarbība (tehnoloģiju, produktu un pakalpojumu izstrāde (StartUp));
- valsts pārvalde (meteoroloģijas vai vides aizsardzības iestādes);
- elektronikas un IT joma (izstrādā jaunas tehnoloģijas, piemēram, mikroshēmas, sensorus un datoru programmatūru);
- mašīnbūve (jaunu materiālu izstrāde, autotransporta drošības uzlabojumu ieviešana);
- akadēmiskā vide un pētniecība (skolotāji, pasniedzēji, pētnieki, laboratoriju vadītāji);
- datu analītika;
- finanses (risku analīze, u.c.);
- medicīna (medicīnisko iekārtu un diagnostikas metožu izstrāde u.c.).

Ja skolas laikā būs centīgs matemātikas apguvē, tas noteikti palīdzēs Tev fizikas studiju programmas apguves sākumposmā. Taču mūsdienās ir iespēja bez maksas rast internetā dažādus matemātikas mācību materiālu resursus, kas izskaidro un palīdz saprast neskaidrās tēmas. Tāpēc "robiem" matemātikas zināšanās nevajadzētu būt šķērslim, lai Tu uzsāktu studijas fizikas programmā. Ja vien Tev ir interese par fiziku un apņēmība, ziņkārība un vēlme mācīties, Tu spēsi apgūt nepieciešamo vielu, lai veiksmīgi pabeigtu studiju procesu.

Ejot studēt dabaszinātnes, jaunieši reti iedomājas, ka būs nepieciešamas arī labas rakstu valodas prasmes. Īpaši svarīgi tas būs darbā pētniecības jomā, jo jāraksta zinātniskus rakstus, publikācijas, projektus u.tml.. Tekstiem par sarežģītām tēmām arī jābūt saistošiem un saprotamiem, lai cilvēki tos gribētu lasīt. Šī prasme būs nepieciešama arī tad, ja savu karjeru saistīsi, piemēram, ar uzņēmējdarbību tehnoloģiju izstrādes jomā, rakstot projektu pieteikumus, tehnisko dokumentāciju, gatavojot prezentācijas, kurās ar savu produktu iepazīstināsi investorus, sadarbības partnerus vai plašāku sabiedrību. Labas rakstīšanas prasmes sniegs iespēju saprotami, pārliecinoši un saistoši izskaidrot sarežģītus jēdzienus, procesus u.tml.

Vairāk informācijas par profesiju: <https://www.profesijupasaule.lv/fizikis>

Apgalvojumi par profesiju:

1. Aukstumiekārtu sistēmu tehniķis ražo saldējumu (**nepatiess**)
2. Aukstumiekārtu sistēmu tehniķis var strādāt uz kuģiem (**patiess**)
3. Aukstumiekārtu sistēmu tehniķim nav iespēju strādāt attālināti (**nepatiess**)

Informācija pedagogam:

Aukstumiekārtu sistēmu tehniķis uzstāda un apkopj, kā arī remontē iekārtas, kas tiek izmantotas saldējuma ražošanā un uzglabāšanā. Aukstumiekārtu sistēmu tehniķis plāno un organizē objektu aukstumiekārtu darbību, montē, iestata dažādas aukstumsistēmas, arī gaisa kondicionēšanas un siltumsūkņu sistēmas. Veic šo iekārtu uzraudzību, diagnostiku, kļūmju novēršanu, tehnisko apkopi un remontu.

Aukstumiekārtas var iedalīt atbilstoši to izmantošanai, piemēram:

- industriālās – dažādas aukstuma noliktavas un aukstuma kameras, ātrās dzesēšanas aprīkojums, šoka sasaldēšanas kameras u.tml.;
- komerciālās – aukstuma vitrīnas vai galdi, dzesēšanas vai saldēšanas skapji, veikalu un lielveikalu centralizētās aukstuma apgādes sistēmas u.tml.;
- aukstumiekārtas, kas tiek izmantotas sadzīvē – ledusskapji, vīna dzesēšanas skapji, saldētavas.

Aukstumiekārtu sistēmu tehniķim darba iespējas ir, piemēram:

- pārtikas rūpniecības uzņēmumos, kuri nodarbojas ar pārtikas produktu ražošanu, pārstrādi vai uzglabāšanu;
- uz kuģiem refrižeratoriem vai gāzes vedējiem. Refrižerators ir atdzesējošs kravas kuģis, ar kuru pārvadā preces, kas ātri bojājas (augļi, gaļa, zivis, dārzeņi, piena un citi pārtikas produkti), tāpēc to loģistikas procesā ir jānodrošina atbilstoša temperatūra;
- produktu uzglabāšanas uzņēmumos – saldētavās, bāzēs, veikalos u.tml.;
- rūpniecības nozares uzņēmumos, kuros tiek izmantota un ražota kompresoru tehnika;
- uzņēmumos, kuri nodarbojas ar aukstuma iekārtu un gaisa kondicionēšanas sistēmu projektēšanu un tehnisko ekspluatāciju.

Aukstumiekārtu sistēmas var uzstādīt tā, ka to darbību ir iespēja uzraudzīt attālināti, izmantojot specializētu programmatūru viedierīcēs, kas arī informē, ja aukstumiekārtas sistēmas darbībā ir tehniskas problēmas (kļūdas). Izmantojot programmatūru, bieži šīs problēmas var arī attālināti risināt, kā arī ieslēgt vai izslēgt aukstumiekārtas. Ja ir savs uzņēmums, tas sniedz iespēju vienlaikus strādāt ar vairākiem klientiem dažādās pilsētās vai pat valstīs. Tāpēc ir jāseko līdzi tehnoloģiju attīstībai nozarē, jāpilnveido profesionālās prasmes un iemaņas, kā arī jāpielieto jaunās zināšanas darba procesā.

Vairāk informācijas par profesiju "Profesiju pasaule": <https://www.profesijupasaule.lv/aukstumiekartu-sistemu-tehnikis>